

Vabariigi President

03.03.2026 nr 5-25-49/29

Riigikogu

PSJV nr 5-25-49

Õiguskantsler

Justiits- ja digiminister

Vabariigi Valitsus

Eesti Kirikute Nõukogu

Eesti Kristlik Õigeusu Kirik

Pühtitsa Jumalaema Uinumise Stavropigiaalne Naisklooster

lepingulised esindajad

vandeadvokaat Steven-Hristo Evestus ja vandeadvokaat Artur Knjazev

Üldkogu täiendavad kirjalikud küsimused

4. veebruari 2026. a määrusega andis põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium kohtuasja nr 5-25-49 lahendamiseks üle üldkogule. Üldkogul tekkisid esmase arutamise käigus järgmised küsimused, millele palume neis nimetatud isikutel vastata.

- 1) 3. veebruari 2026. a istungil väitis Vabariigi Valitsuse esindaja Erik Salumäe, et „õpetuslik alus“ ja „õpetuslik side“ on erinevad asjad ning et just õpetuslik alus võib osutada ohtlikuks. Vaidlustatud seadusest, seaduse eelnõu seletuskirjadest ega kohtumenetluses esitatud seisukohtadest vahetegu „õpetusliku sideme“ ja „õpetusliku aluse“ vahel ei nähtu. Küll aga peab usuline ühendus KiKoSe § 12 lg 1 p 2 järgi põhikirjas kajastama oma „õpetuslikku alust“. Üldkogu palub **Riigikogul, Vabariigi Valitsusel, justiits- ja digiministril, samuti Eesti Kirikute Nõukogul ning EKÕK-il ja Pühtitsa kloostril** selgitada, kas mõisted „õpetuslik side“ ja „õpetuslik alus“ on usuvaldkonnas selgelt eristatavad terminid ning kui on, siis milles seisneb nende erisus ja kust selline vahetegu tuleneb.
- 2) Üldkogu palub **Riigikogul, Vabariigi Valitsusel ning justiits- ja digiministril** selgitada, milliseid konkreetseid samme on plaanis ette võtta, kui KiKoSe muutmise seadus jõustub vastu võetud kujul. Seaduse seletuskirja kohaselt on eelnõu põhieesmärk tõkestada usulise ühenduse haldussuhete kaudu usu praktiseerimisega mitteseotud vaenuliku mõjutustegevuse, sealhulgas äärmuslike ideoloogiate ja desinformatsiooni jõudmist koguduse liikmeteni või kloostris elavate inimesteni, pidades silmas üldist halvenevat

julgeolekuolukorda maailmas ja sellest lähtuvaid eksistentsiaalseid ohte Eesti Vabariigile. Seega võib eeldada, et sammud, mida soovitakse seaduse jõustumisel võtta, on ette planeeritud.

- 3) PS § 40 lg 3 järgi on igaühel vabadus nii üksinda kui ka koos teistega, avalikult või eraviisiliselt täita usutalitusi, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist ega kõlblust. PS § 48 lg 3 järgi on keelatud ühingud, liidud ja erakonnad, kelle eesmärgid või tegevus on suunatud Eesti põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele või on muul viisil vastuolus kriminaalvastutust sätestava seadusega. PS § 48 lg 4 näeb ette, et ainult kohus võib õiguserikkumise eest ühingu, liidu või erakonna tegevuse lõpetada või peatada, samuti teda trahvida. Üldkogu palub **Riigikogu, Vabariigi Valitsuse, justiits- ja digiministri ning õiguskantsleri** seisukohta, millise „õiguserikkumise“ eest võib kohus usulise ühenduse lõpetada, võttes koosmõjus arvesse PS § 40 lg-t 3 ning § 48 lg-id 3 ja 4. Kas põhiseaduse nimetatud sätete koosmõjus võib lõpetada Eesti usulise ühenduse näiteks selle eest, et ta ei kaota oma põhikirjast viidet õpetuslikule seotusele välismaise n-ö emakirikuga, kui selline välismaine isik osutub Eesti Vabariigile ohtlikuks, kuid Eesti usulise ühenduse tegevuses midagi muud etteheidetavat ei ole?

Riigikohus palub esitatud küsimustele vastata **hiljemalt 11. märtsiks 2026**. Arvestades, et tegemist on täpsustavate küsimustega kohtuasjas, mida on juba põhjalikult arutatud, tähtaega pikendada võimalik ei ole.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kadri Nõmm
sekretär